

**СЕКЦІЯ 9
VARIA**

УДК 327.172.4:796.038(477)

*С. М. Кулик, к.політ. н., доц. кафедри
країнознавства і міжнародних відносин
Східноєвропейського національного університету
імені Лесі Українки (Україна, м.Луцьк)*

**Міжнародний резонанс у галузі спорту,
зумовлений суспільно-політичними подіями в Україні
(весна 2014 року)**

*Робота виконана на кафедрі країнознавства
і міжнародних відносин СНУ імені Лесі Українки*

Проаналізовано виникнення, вияву і поширення міжнародного резонансу в галузі спорту, зумовленого політичною ситуацією в АР Крим, активізацією сепаратистських настроїв в Україні. Розглянуто акції протесту, дії щодо ситуації в АР Крим за участю відомих спортсменів, команд; простежено реакцію вітчизняних та іноземних спортивних уболівальників на ці події; встановлено тенденцію залучення відомих спортсменів на підтримку дій влади РФ у Криму.

Ключові слова: спорт, спортивні змагання, уболівальники, банери, Крим, Російська Федерація, В.Путін.

Kulyk S. International resonance in industry of sport, predefined by social and political events in Ukraine (spring of 2014). The article deals with origin, displays and spreading of international resonance, in sport industry, predefined by political situation in Crimea and activation of separatist moods in Ukraine. It views the actions of protest and the activity on situation in Crimea with participation of well-known sportsmen and teams, the reaction of home and foreign fans on these events; the tendency of bringing in the well-known sportsmen to support the Russian government actions in Crimea.

Key words: sport, sport competitions, fans, banners, Crimea, Russian Federation, V.Putin.

Постановка наукової проблеми та її значення. Політична суб'єктність спорту в Україні в останнє десятиріччя була чітко виражена. Під час подій, пов'язаних із порушенням Російською Федерацією суверенітету і територіальної цілісності України через ситуацію в Криму і посиленням сепаратистських настроїв на південному сході нашої держави, зв'язок політики і спорту виявився ще більш очевидним, став своєрідним індикатором суспільних настроїв, випробовуванням для спортсменів та їх вболівальників, спортивних функціонерів. Це змусило керівництво країни, політичну еліту звернути увагу на проблеми функціонування і розвитку спорту, становище спортсменів, намагатися співпрацювати із фан-рухами.

Мета дослідження – аналіз виникнення, вияву і поширення міжнародного резонансу у галузі спорту, зумовленого суспільно-політичними подіями в Україні. **Завдання:** розглянути акції протесту, дії щодо ситуації в АР Крим за участю відомих спортсменів, команд; простежити реакцію вітчизняних та

закордонних спортивних уболівальників, фанів на ці події; встановити тенденцію залучення відомих спортсменів на підтримку дій політичного керівництва РФ у Криму.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Звернемо увагу на міжнародний резонанс подій в Україні у галузі спорту, які, на нашу думку, не достатньо висвітлені вітчизняними і закордонними засобами масової інформації, не набули інформаційного поширення.

Акції протесту, дії щодо ситуації в АР Крим за участю відомих спортсменів, команд, підтримані глядачами на трибунах:

- *демонстрація відомими спортсменами своєї підтримки українському народу*: єдиний представник України в НБА О.Лень (“Фінікс”), виходив на матчі у кросівках з написом “Pray for Ukraine” (“Молюся за Україну”), засвідчили свою підтримку: гравець збірної Португалії і ФК “Динамо” (Київ) М.Велозу, австрійський легіонер А.Драгович, зірки світового тенісу: іспанець Р.Надаль, шотландець Е.Маррей, болгарин Г.Димитров, француз Г.Монфіс і серб Н.Джокович;

- *розірвання контрактів іноземними гравцями, тренерами з українськими командами через політичну нестабільність, фінансові проблеми (окремі власники спортивних клубів, наближені до Партії регіонів, припинили їх фінансування)*: гравці баскетбольної Суперліги України: Ю.Лоуренс (БК “Говерла”), Е.Маршалл (БК “Ферро”), Д.Сімс (БК “Дніпро-Азот”); на настійливу вимогу посольства Сербії і Чорногорії в Україні головний тренер БК “Азовмаш” З.Митрович, його помічники М.Оцокольч, Ф.Михайлович припинили співпрацю з клубом і покинули територію країни через нестабільну ситуацію;

- *питання безпеки легіонерів в українських командах*: у випадку загострення кризи в Україні президент ФК “Шахтар” Р.Ахметов гарантував бразильським легіонерам, їх сім’ям евакуацію на своєму особистому літаку;

- *коментування результатів спортивних поєдинків із врахуванням політичної ситуації в Україні*: згадування “візиток Яроша” тенісистом С.Стаховським на турнірі ATP BRD “Nastase Tigiас Trophy” у Бухаресті;

- *питання перенесення або скасування чемпіонату Європи з баскетболу “Євробаскет-2015”*, що мав відбутися в шести містах України. На думку керівників ФІБА-Європа, президент Федерації баскетболу України О.Волков (народний депутат від ПР) занадто багато часу приділяв політиці, замість того, щоб готуватися прийняти відповідальний турнір;

- *відміна або перенесення спортивних міжнародних зустрічей*: матч Ліги Європи “Динамо” (Київ) – “Валенсія” був зіграний у Нікосії, товариський матч між футбольними збірними України та США під гаслом “Peace for Ukraine” – на Кіпрі; міжнародний турнір імені Баннікова у Києві не відбувся через неявку запрошених команд-учасниць: збірних Данії, Угорщини, Чехії, РФ, Сербії, Словаччини, Польщі; матчі плей-офф за участю ХК “Донбас” у Кубку Гаріна були перенесені у Братиславу, фінальні матчі Всесвітньої серії боксу відбулись за межами України;

- *відмова від участі у міжнародних змаганнях, поїздок у РФ*: збірні команди України з фехтування на шаблях відмовились брати участь у турнірах, що проходять на території РФ, юніори і ветерани “Динамо” не поїхали на Міжнародний турнір з футболу ім. В.Казаченка; німецький ФК “Шальке 04”

відмовився від поїздки в Москву на запрошення президента РФ В.Путіна;

- *проведення інформаційної війни РФ стосовно спортсменів України*: російські телевізійні канали не транслювали поєдинок між українським боксером В.Кличком і австралійцем А.Лепаї. Після перемоги В.Кличко звернувся до всіх, хто його підтримував з патріотичною промовою німецькою мовою, а гасло “Слава Україні” вигукнув російською;

- *посилення уваги до проблеми переманювання, пропозицій зміни громадянства спортсменам України зі сторони країн світу, особливо РФ*: багато кримських спортсменів в очікуванні політичних рішень української влади, заявили про готовність виступати за Росію – чемпіонка Європи з метання списа В.Ребрик, лідер збірної з важкої атлетики А.Іванов, олімпійський чемпіон з кульової стрільби А.Айвазян. Головний тренер українських гімнастів заявив, що “РФ і Азербайджан переманюють навіть наших юніорів”, а экс-президент Грузії М.Саакашвілі сказав про те, що “на окупованих територіях Грузії спорт просто помер”;

- *іміджеві втрати для українських спортсменів*: на міжнародних змаганнях українські команди виступають зараз переважно без спортсменів із Криму; німецька компанія “Tchibo” відмовилася від рекламного ролика спортивного приладдя за участю братів Кличко через події Євромайдану, оскільки “новий рід занять Віталія виставляє його в невідгідному світлі”;

- *проведення спортивних змагань, присвячених подіям в Україні*: благодійні забіги пам’яті Героїв Небесної сотні пройшли у містах Катовіце, Варшаві, Тбілісі;

- *заклики запровадити спортивні санкції проти країни-агресора*: пропозиції виключити РФ зі складу МОК,

міжнародних спортивних федерацій, пропозиція сенаторів США М.Керка і Д.Коутса усунути збірну РФ від участі в ЧС-2014, позбавити права проведення ЧС-2018 з футболу [2].

Реакція вітчизняних та закордонних спортивних уболівальників, фанів на ці події:

- *спортивно-політична наочність (плакати, банери, кричалки) щодо збройної агресії Росії проти України під час проведення спортивних змагань: “Путін! Єдиний росіянин, побитий українцем – це Поветкін!”, “Путін stop!”, “Вчора – Грузія, сьогодні – Україна, завтра – Європа”, “Чемпіонат світу 2014 – так, світовій війні – ні!”, “Збережи Україну! Покажи російському “Газпрому” червону картку” (“Газпром” – офіційний спонсор Ліги чемпіонів, спонсор ФК “Шальке 04”); карикатури на В.Путіна з використанням олімпійської символіки: обкладинка англійського сатиричного журналу “Private Eye”: “Зимові парамілітарні ігри починаються”;*

- *акції вболівальників на підтримку України під час проведення спортивних поєдинків, міжнародних спортивних змагань за участі та без у них українських команд: проведення вболівальниками агітаційної кампанії “Камп Ноу” за мир в Україні!”, акції протесту української громади у Лондоні поблизу стадіону “Стемфорд Брідж”, на якому грає футбольний клуб “Челсі”, з метою привернути увагу британської влади щодо необхідності введення санкцій проти союзника В.Путіна – мільярдера Р.Абрамовича; матч баскетбольної Євроліги між литовським “Жальгірісом” і московським ЦСКА, коли литовські вболівальники відвернулися від майданчика під час подання москвичів, після чого фани дістали сотні прапорів України з написом “United we stand for Ukraine”. Такі акції активно підтримували вболівальники із Польщі, країн Балтії, Англії;*

• *акції вболівальників на підтримку РФ під час проведення спортивних поєдинків за участі та без у них російських команд:* під час матчу Ліги чемпіонів з дортмундською “Боруссією” фани ФК “Зеніт” скандували “Севастополь – російське місто!”, співали “Катюшу” і вивісили на гостьовій трибуні банер з написом “Recke” (регіон Німеччини, який у ХІХ ст. повернувся до складу країни після захоплення Наполеоном) [3]. Перед початком поєдинку баскетбольного Кубку Європи між київським “Будівельником” і белградською “Црвени звезди” сербські фанати вивісили російський прапор, розтягнули банер “Слава Росії, Україні і Сербії!”, виконали пісню “Катюша”, на трибунах з’явився банер на згадку про жертв бомбардування НАТО колишньої республіки Югославія п’ятнадцять років тому [1];

• *новий імідж фанів і фанівського руху (особливо футбольних) в Україні та світі:* проведення “матчів єднання”, в яких брали участь представники ультрас “Динамо”, “Металіста”, “Шахтаря”, “Дніпра” та інших команд, спільні акції ультрас під назвою “Крим – це Україна”; марш “За єдину Україну” фанатів “Чорноморця” і харківського “Металіста” спільно з місцевою самообороною 2 травня в Одесі; забезпечення спільно із МВС правопорядку на стадіонах. Під час проведення матчу півфіналу Кубка України між “Динамо” і “Чорноморцем” відбувся міжнародний перегук фан-руху: ультрас киян вивісили банер із написом “Братья из Вятки, спасибо за солидарность”. Так вони подякували фанатам кіровського “Динамо” за підтримку України на матчі другого дивізіону чемпіонату РФ: тоді ультрас скандували “Слава Украине – героям слава! Русские и украинцы – братья навек!”, а 1 травня на акції “Русский марш” у Вятці, серед організаторів якого були представники фан-руху, був

прапор України і банер про Київську Русь [4]. Символічно й те, що мер Казані І.Метшин після масової акції у місті, порівняв фанатів “Спартака” (Москва) з учасниками “Євромайдану”.

Російська Федерація активно залучила (на нашу думку, використала) вітчизняних “легенд” спорту для підтримки своїх дій у анексованому Криму:

- боксер (“Звір зі Сходу”) М.Валуєв, міжнародний гросмейстер А.Карпов – депутати Державної Думи напередодні референдуму 16 квітня побували у містах Криму, підтримали “вибір на користь Росії”, перспективи розвитку спорту на півострові;

- головний тренер азербайджанської “Табали”, раніше – київського “Динамо”, Ю.Сьомін заявив, що “президент РФ В.Путін чинить правильно, що не залишає в біді населення Криму”;

- *проведення РФ міжнародних змагань у Криму:* пропозиція депутата Державної Думи О.Міхеєва до прем’єр-міністра Д.Медведева про можливість подати заявку в МОК від міста Севастополя на проведення літньої Олімпіади 2024 року.

Висновки. Акції протесту проти військового вторгнення Російської Федерації на територію України відбувались під час проведення спортивних поєдинків різного рівня в Україні та за кордоном як за участю їх учасників, так і вболівальників, на стадіонах, звучали у публічних зверненнях діючих і колишніх спортсменів. Ними були охоплені усі види спорту, насамперед, футбол, баскетбол, хокей, бокс. Акції протесту були різноманітними: від закликів бойкоту Олімпійських Ігор до пропозицій міжнародної спортивної ізоляції країни-агресора.

Джерела:

1. Вболівальники “Црвени зvezди” вивісили російський прапор і заспівали “Катюшу” перед матчем з “Будівельником” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/life/_vbolivalniki-crveni-zvezdi-vivisili-rosijskij-prapor-i-zaspivali-katyushu-pered-matchem-z-budivelnikom/549426.

2. У Путіна не заберуть ЧС-2018 – відповідь ФІФА американським сенаторам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/sport/_u-putina-ne-zaberut-cs2018-vidpovid-fifa-amerikanskim-senatoram/550609.

3. Фани “Зеніту” спалили в Дортмунді прапор Німеччини, скандуючи “Севастополь - російське місто!” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/life/_fani-zenitu-spalili-prapor-nimechchini-skanduyuchi-sevastopol-rosijs.

4. WBC. Ультрас Динамо [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vk.com/wbc_kyiv?w=wall-22740461_103036.